

[Lasse Budtz]

vi har bedt regeringen redegøre for sin holdning.

Besvarelse

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Forespørgslen drejer sig om to helt konkrete problemkredse, nemlig forhandlingerne om de europæiske mellemdistanceraketter og diskussionen om en atomvåbenfri zone i Norden. Det er imidlertid vigtigt at se disse spørgsmål i en større sammenhæng, og derfor vil jeg indledningsvis gerne gøre et par bemærkninger af mere principiel karakter.

Det er jo nok en gang en bestemt del af udenrigspolitikken, nemlig sikkerhedspolitikken, der er sat under debat, og man kan vel oven i købet gå det skridt videre at sige, at det i snæver forstand er en så at sige »lokaliseret« del af sikkerhedspolitikken, der her er tale om. Mellemdistanceraketterne er i snæver forstand først og fremmest et europæisk problem. Den kernevåbenfri zone i Norden er – igen i snæver forstand – først og fremmest et spørgsmål om vort nærområde. Men det er værd at hæfte sig ved, at begge disse problemkredse, der altså for en umiddelbar betragtning er lokaliserede, ved nærmere undersøgelse indgår i en større sammenhæng, nemlig muligheden for at sikre freden og friheden i vores del af verden. Det er efter regeringens opfattelse måske navnlig denne sammenhæng, man bør være opmærksom på.

De sovjetiske mellemdistancemissiler, SS-20erne, som jo i øvrigt startede hele INF-problemet, er ikke blot opstillet, sådan at de kan nå mål i Vesteuropa, de kan også nå mål i Asien. Dertil kommer, at INF-forhandlingerne i Genève oprindelig var tænkt som hørende hjemme inden for rammerne af en SALT III-aftale om strategiske kernevåben, som imidlertid aldrig kom til verden, fordi SALT II-aftalen jo ikke blev ratificeret. Med andre ord: INF-forhandlingerne har på mere end én måde en global dimension.

Heller ikke spørgsmålet om Norden som kernevåbenfri zone er så lokalt et problem, som det måske umiddelbart ser ud til. Også det må ses i en bredere sammenhæng. Lad mig bare nævne to elementer. For det første en videre geografisk synsvinkel, nemlig: hvilke konsekvenser vil der eller bør der blive for tilstedeværelsen af kernevåben i de områder, der støder op til Norden? For det er jo

dér og ikke i Norden, at kernevåbnene befinder sig i dag. For det andet er der en alliancemæssig sammenhæng: hvordan kan medlemskabet af NATO for to eller tre af de nordiske landes vedkommende forenes med et samtidigt medlemskab af en særlig nordisk zone, ikke mindst når det gælder alliancens fælles strategi?

Det er vigtigt at holde sig denne større sammenhæng for øje, når vi skal vurdere begge spørgsmål, og det er også væsentligt at bemærke, at begge spørgsmål drejer sig om emner, hvor Danmark har indtaget en særholdning inden for alliancen.

Jeg behøver næppe i denne sal at gentage de danske forbehold i forbindelse med INF, som regeringen i overensstemmelse med folketingets dagsordener herom har gjort gældende i NATO. Jeg behøver lige så lidt at erindre om den særlige danske stilling, når det gælder placeringen af atomvåben på dansk jord under de nuværende omstændigheder, dvs. i fredstid. De to spørgsmål er jo i øvrigt også forbundet indbyrdes i den forstand, at var spørgsmålet om opstilling i Danmark af de vestlige mellemdistancemissiler kommet op – hvad det altså ikke gjorde – ville en sådan opstilling på forhånd have været udelukket på grund af det generelle danske kernevåbenforbehold.

Der er imidlertid en forskel på den danske særholdning i de to situationer, som jeg føler mig forpligtet til at nævne som den minister, der har ansvaret for førelsen af Danmarks udenrigspolitik. Forskellen er den, at hvor vort kernevåbenforbehold, som uændret har været fastholdt siden 1950erne, er accepteret og respekteret af vore partnere i NATO og ikke har givet anledning til hverken problemer eller afstandtagen, så er den danske holdning i INF-spørgsmålet ikke på samme måde accepteret. Naturligvis er den accepteret i den forstand, at vore partnere har måttet tage til efterretning, at Danmark efter selv at have støttet begge dele af dobbeltbeslutningen i 1979, dvs. både forhandlings- og deployeringsdelen, siden hen har meddelt, at støtte her i realiteten kun gik på dobbeltbeslutningens ene del, nemlig forhandlingsdelen. Det har vore allierede måttet tage til efterretning, men respekteret i dette ords positive betydning er denne holdning ikke blevet.

Den danske holdning har naturligvis ikke omgjort dobbeltbeslutningen. Tilsvarende vil